

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA- 4101-07-06/2012/P/12/057

Katowice, dnia 2 sierpnia 2012 r.

**Pani
Maria Tomżyńska
Dyrektor
Zespołu Szkół nr 1
z Oddziałami Integracyjnymi
w Częstochowie**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach przeprowadziła kontrolę w Zespole Szkół nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi w Częstochowie², w zakresie kształcenia uczniów niepełnosprawnych o specjalnych potrzebach edukacyjnych - w latach szkolnych 2009/2010, 2010/2011 i 2011/2012 (do dnia zakończenia kontroli).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, podpisanym w dniu 10 czerwca 2012 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ust.1 ustawy o NIK, przekazuje Pani Dyrektor niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność Szkoły w zakresie spraw objętych kontrolą.

Powyższą ocenę uzasadniają następujące oceny cząstkowe i ustalenia kontroli.

1. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie, pomimo stwierdzonej nieprawidłowości, ocenia organizację kształcenia uczniów niepełnosprawnych o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

a) W latach szkolnych 2009/2010 – 2011/2012 do Szkoły uczęszczało od 269 do 272 uczniów, w tym od 40 do 44 uczniów niepełnosprawnych o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Liczba uczniów niepełnosprawnych, w świetle postanowień § 5 załącznika nr 2 i nr 3 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół³, stanowiła podstawę do utworzenia oddziałów integracyjnych na poszczególnych poziomach kształcenia.

W kolejnych latach szkolnych, liczba uczniów w utworzonych siedmiu oddziałach integracyjnych Szkoły Podstawowej wynosiła od 12 do 18, w tym od 3 do 5 uczniów niepełnosprawnych, co było zgodne z § 5 ust. 2 załącznika 2 do ww. rozporządzenia. Wymogów § 5 ust. 2 załącznika 3 do wspomnianego

¹ Dz. U. Dz. U. z 2012, poz. 82, zwanej dalej „ustawą o NIK”, w związku z art. 2 ustawy z dnia 22 stycznia 2010 r. o zmianie ustawy o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. Nr 22t, poz.1482 ze zm.), w brzmieniu obowiązującym do 1 czerwca 2012 r.

² Zwanej dalej „Zespołem Szkół” lub „Szkołą”

³ Dz. U. Nr 61, poz. 624 ze zm., zwanego dalej „rozporządzeniem w sprawie ramowych statutów”.

rozporządzenia nie spełniała natomiast liczebność uczniów w oddziałach integracyjnych Gimnazjum, która powinna wynosić od 15 do 20 uczniów, w tym od 3 do 5 niepełnosprawnych. W roku szkolnym 2009/2010 do jednego z trzech funkcjonujących oddziałów uczęszczało 24 uczniów, w roku 2010/2011 w dwóch oddziałach było 23 i 26 uczniów, a w 2011/2012 do dwóch oddziałów uczęszczało 22 i 24 uczniów. Do wszystkich oddziałów integracyjnych gimnazjum, w latach objętych kontrolą, uczęszczało od 3 do 5 uczniów niepełnosprawnych.

Przekroczenie liczebności uczniów w oddziałach integracyjnych Gimnazjum⁴ było spowodowane – według wyjaśnienia Dyrektora Szkoły - łączeniem oddziałów funkcjonujących dotychczas w Szkole Podstawowej, których uczniowie rozpoczęli naukę na poziomie Gimnazjum, ze względu na malejącą liczbę dzieci.

- b) Statut obowiązujący w Szkole w okresie objętym kontrolą spełniał wymogi określone w art. 60 ust. 1 pkt 1-7 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty⁵ oraz wymogi określone w załącznikach nr 2 i 3 do ww. rozporządzenia, dotyczące, m.in. celów, zadań, kompetencji i organizacji Szkoły, zakresu zadań nauczycieli, liczby uczniów w oddziałach integracyjnych, w tym uczniów niepełnosprawnych.
- c) Na podstawie dokumentacji dotyczącej losowo wybranych 37 uczniów niepełnosprawnych⁶ stwierdzono, że posiadali oni aktualne orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, wydane przez publiczne poradnie psychologiczno – pedagogiczne. W orzeczeniach tych wskazano oddział integracyjny jako najkorzystniejszą formę kształcenia specjalnego. We wszystkich zbadanych przypadkach Szkoła zapewniła realizację form pomocy psychologiczno–pedagogicznej, zalecanych w ww. orzeczeniach. Uczniowie niepełnosprawni uczęszczali na zajęcia rewalidacyjne (37 osób), zajęcia logopedyczne (13 osób), rehabilitację ruchową (4 osoby), przy czym 17 uczniów skorzystało z więcej niż jednej formy pomocy (od 2 do 3). Przy udzielaniu pomocy psychologiczno – pedagogicznej Dyrektor Szkoły i zatrudnieni w niej specjaliści (dwóch pedagogów i logopeda) współpracowali z Poradniami Psychologiczno – Pedagogicznymi nr 2 i nr 3 w Częstochowie. Ponadto pracownicy ww. poradni wspólnie z pedagogami szkolnymi prowadzili punkt konsultacyjny dla rodziców dzieci z autyzmem i zainteresowanych nauczycieli oraz prowadzili zajęcia dla wszystkich uczniów Zespołu Szkół m.in. z zakresu integracji, uzależnień, edukacji emocjonalnej, treningu asertywności.
- d) Uczniom niepełnosprawnym, posiadającym orzeczenia publicznych przychodni psychologiczno-pedagogicznych o potrzebie indywidualnego nauczania, zapewniono w porozumieniu z organem prowadzącym Szkołę, indywidualne nauczanie w wymiarze określonym w § 8 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 września 2008 r. w sprawie sposobu i trybu organizowania indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego i indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży⁷. W okresie objętym kontrolą z tej formy kształcenia korzystało sześciu uczniów. Uczniom tym umożliwiono również uczestniczenie w życiu Szkoły, stosownie do możliwości wynikających z ich stanu zdrowia.

2. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie, pomimo stwierdzonej nieprawidłowości, ocenia działania Szkoły w zakresie wspomagania rozwoju i kształcenia uczniów niepełnosprawnych.

- a) Dyrektor Szkoły powołała zespoły planujące i koordynujące pomoc psychologiczno–pedagogiczną dla uczniów niepełnosprawnych posiadających orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego. Dla uczniów Gimnazjum – zespoły powołano 17 marca 2011 r., a dla uczniów Szkoły podstawowej 29 marca 2012 r., czyli przed upływem terminów określonych odpowiednio w § 34 ust. 1 pkt 1 i w § 37 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach⁸.

Zespoły oraz Dyrektor Szkoły wykonali zadania, o których mowa w § 20 ust. 1 pkt 4 ww. rozporządzenia. Ustalono zakres, formy, sposób i okres oraz wymiar godzin poszczególnych form pomocy psychologiczno–pedagogicznej udzielanej uczniom Gimnazjum od roku szkolnego 2011/2012, a uczniom Szkoły Podstawowej od roku 2012/2013.

⁴ W roku szkolnym 2009/2010 w jednym oddziale o 4 uczniów, w 2010/2011 w dwóch oddziałach o 6 i 3 uczniów, w 2011/2012 w dwóch oddziałach o 2 i 4 uczniów.

⁵ Dz. U. z 2004 r. nr 256, poz. 2572 ze zm., zwanej dalej ustawą o systemie oświaty.

⁶ 30 % uczestniczących do Zespołu Szkół w latach objętych kontrolą,

⁷ Dz. U. Nr 175, poz. 1086.

⁸ Dz. U. Nr 228, poz. 1487, zwanym dalej „rozporządzeniem w sprawie pomocy psychologiczno-pedagogicznej”,

Dla uczniów Gimnazjum zespoły koordynujące i planujące pomoc, wykonały ww. zadania w terminie określonym w § 34 ust.1 pkt 2 powołanego rozporządzenia. Natomiast dla uczniów Szkoły Podstawowej zespoły wykonały wspomniane zadania do 15 maja 2012 r., tj. po upływie terminu określonego w § 37 ust. 1 pkt 2 (31 marzec 2012 r.). Nieterminowe zrealizowanie zadań - według wyjaśnienia Dyrektora Szkoły - wynikało z sugestii doradców metodycznych prowadzących szkolenia, że datę podaną w rozporządzeniu można traktować umownie.

Zdaniem NIK, ustawodawca określił jednoznacznie termin wykonania zadań przez zespoły, nie wskazując możliwości wprowadzenia jakichkolwiek odstępstw.

O ustalonych formach pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów Gimnazjum, rodziców powiadomiono 30 września 2011 r., a rodziców uczniów Szkoły Podstawowej powiadamiano w toku nin. kontroli.

- b) Na podstawie dzienników lekcyjnych 9 losowo dobranych oddziałów integracyjnych stwierdzono, że zakres zajęć edukacyjnych prowadzonych w latach szkolnych objętych kontrolą oraz ich tygodniowy wymiar były zgodne z ramowymi planami nauczania, określonymi w załącznikach nr 1 i 4 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 12 lutego 2002 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych⁹. Powyższe dzienniki lekcyjne spełniały wymogi określone w § 7 ust. 1 – 3a rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji¹⁰. W okresie objętym kontrolą Szkoła organizowała również zajęcia pozalekcyjne rozwijające zainteresowania i umiejętności uczniów w formie kół przedmiotowych.

3. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia sprawowany przez Dyrektora nadzór pedagogiczny.

- a) Dyrektor Szkoły opracowała plany nadzoru pedagogicznego na lata szkolne 2010/2011 i 2011/2012, które przedstawiła Radzie Pedagogicznej w terminach wynikających z § 21 ust. 1 i § 26 pkt 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 października 2009 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego¹¹. W planach tych określono m.in. przedmiot, cele i harmonogram ewaluacji wewnętrznej; tematykę i termin przeprowadzenia kontroli przestrzegania przez nauczycieli przepisów prawa dotyczących działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej; tematykę szkoleń dla nauczycieli i porad. W okresie objętym kontrolą Dyrektor Szkoły wspomagała nauczycieli w realizacji ich zadań poprzez: hospitacje zajęć, organizowanie szkoleń i porad związanych z doskonaleniem zawodowym nauczycieli, przedstawianie radzie pedagogicznej wniosków wynikających ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego oraz informowanie o działalności Szkoły.
- b) Na każdy rok szkolny Dyrektor Szkoły ustaliła zajęcia, w których ze względu na specjalne potrzeby edukacyjne uczniów niepełnosprawnych, uczestniczyli dodatkowo nauczyciele i specjaliści (pedagodzy i logopeda). Nauczyciele zatrudnieni w Szkole w okresie objętym kontrolą posiadali kwalifikacje wymagane do zajmowania stanowiska nauczyciela w odpowiednich typach i rodzajach specjalnych szkół. Zarówno nauczyciele jak i wspomniani specjaliści wykonywali zadania wynikające z zajmowanych stanowisk. Na podstawie losowo dobranej próby 11 pracowników pedagogicznych¹² stwierdzono, że w okresie objętym kontrolą wykonywali oni obowiązki nauczyciela prowadzącego dany przedmiot i nauczyciela wspomagającego, do czego posiadali kwalifikacje określone w przepisach rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 marca 2009 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli¹³. Wszyscy pracownicy pedagogiczni objęci próbą, w latach szkolnych 2009/2010, 2010/2011 i 2011/2012 podnosili swoje kwalifikacje zawodowe poprzez ukończenie studiów podyplomowych, a także kursów kwalifikacyjnych lub uczestnicząc w szkoleniach, organizowanych przez miejscowe ośrodki doskonalenia nauczycieli.

---

⁹ Dz. U. Nr 15, poz. 142 ze zm.

¹⁰ Dz. U. Nr 23, poz. 225 ze zm.

¹¹ Dz. U. Nr 168, poz. 1324, zwanego dalej rozporządzeniem w sprawie nadzoru pedagogicznego.

¹² 20 % zatrudnionych

¹³ Dz. U. Nr 50, poz. 400 ze zm.

- c) W okresie trzech lat szkolnych objętych kontrolą Dyrektor Szkoły przeprowadził trzy ewaluacje wewnętrzne, w obszarach dotyczących bezpieczeństwa uczniów i personelu Szkoły, potrzeb doskonalenia i doksztalcania zawodowego nauczycieli oraz respektowania norm społecznych w Szkole. Wnioski z przeprowadzonej ewaluacji były prezentowane i analizowane podczas posiedzeń rady pedagogicznej.
4. NIK pozytywnie ocenia gospodarowanie środkami finansowymi. Wydatki zrealizowane w latach 2010 – 2012 (I kwartał) nie przekraczały kwot ujętych w planach po zmianach, zatwierdzonych przez organ prowadzący. Otrzymane środki wykorzystano na finansowanie wydatków bieżących. Nie realizowano wydatków inwestycyjnych.
- W 2010 r. wydatki wynosiły 3 400,7 tys. zł (w tym 2 799,9 tys. zł wynagrodzenia osobowe z pochodnymi), z tego 3 312,4 tys. zł stanowiły środki przekazane z budżetu Miasta, a pozostałe 88,4 tys. zł środki własne Szkoły. Wydatki sfinansowane ze środków otrzymanych z budżetu Miasta, w stosunku do planu finansowego po zmianach (3 315,1 tys. zł) stanowiły 99,9 %. W 2011 r. wydatkowano 3 677,4 tys. zł (w tym 3 032,7 tys. zł wynagrodzenia osobowe z pochodnymi), z tego środki z budżetu Miasta stanowiły 3 599,7 tys. zł, i były równe kwocie przyjętej w planie finansowym po zmianach, natomiast pozostałe 87,9 tys. zł stanowiły środki własne. W I kwartale 2012 r. wydatkowano 1 182,9 tys. zł (w tym 1 058,8 tys. zł wynagrodzenia osobowe z pochodnymi), z tego środki z budżetu Miasta wynosiły 1 182,9 tys. zł, a dochody własne 26,8 tys. zł.
- Średni miesięczny koszt kształcenia ucznia, uwzględniając wszystkie źródła finansowania, wynosił w latach 2010 - 2011 i I kwartale 2012 r. odpowiednio 1 081,65 zł, 1 129,72 zł i 1 471,70 zł, natomiast kwota przypadająca na jednego ucznia z środków przekazanych z budżetu Miasta wynosiła: 1 053,57 zł, 1 102, 79 zł i 1 439,04 zł.
5. Szkoła prawidłowo wykazała w Systemie Informacji Oświatowej liczbę uczniów posiadających orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego (w tym również liczby uczniów z poszczególnymi rodzajami niepełnosprawności) według stanu na dzień 30 września 2009 r., 30 września 2010 r. i 30 września 2011 r. Wypełniono również obowiązek przekazywania organowi prowadzącemu danych z baz danych oświatowych w terminie 3 dni roboczych.
6. NIK pozytywnie ocenia warunki lokalowe i wyposażenie Szkoły zapewniające realizację zadań statutowych, w tym w oddziałach integracyjnych. Uczniom zapewniono możliwość korzystania z pomieszczeń i urządzeń wymienionych w art. 67 ust. 1 ustawy o systemie oświaty, w tym z biblioteki i świetlicy szkolnej oraz urządzeń i pomieszczeń sportowo – rekreacyjnych. Szkoła dysponowała pracownikami komputerowymi i multimedialną, salą do gimnastyki korekcyjnej, salą polisensoryczną oraz pomieszczeniami do rewalidacji. Funkcjonował również gabinet profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej, w którym profilaktyczną opiekę zdrowotną wykonywała pielęgniarka szkolna. W ramach profilaktyki stomatologicznej wykonywano uczniom 6 razy w każdym roku szkolnym fluoryzację.
- Kontrola nie wykazała nieprawidłowości w zakresie zapewnienia uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu w Szkole oraz do nauki. Spełniono bowiem wymogi określone w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach¹⁴. Budynek i teren Szkoły spełniały również warunki techniczne określone w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie¹⁵.
- Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o
- dostosowanie liczebności uczniów w oddziałach integracyjnych Gimnazjum do obowiązujących w tym zakresie przepisów.**

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, zwraca się do Pani Dyrektora o przedstawienie w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

¹⁴ Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69 ze zm.,

¹⁵ Dz. U. z 2002 r. Nr 75, poz. 690, ze zm.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Pani prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.